

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

**Кафедра кримінального, кримінально-виконавчого права
та кримінології**

ПОГОДЖЕНО

Перший проректор,
полковник внутрішньої служби
кандидат юридичних наук, доцент
_____ Олександр ОЛІЙНИК
« _____ » _____ 2020 року

СИЛАБУС

**навчальної дисципліни «Доктрина пенітенціарного права України»
спеціальність 081 «Право»
форма навчання: денна, заочна**

РОЗРОБНИКИ:

професор кафедри,
доктор юридичних наук
Михайло ПУЗИРЬОВ

старший викладач кафедри,
кандидат юридичних наук
Людмила ОЛЕФІР

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри кримінального,
кримінально-виконавчого права та
кримінології
Протокол № 13 від «31» серпня 2020 р.

Кредити та кількість годин:	4 кредити ECTS; години: 16 лекційних, 24 семінарських, 8 практичних та 72 самостійна робота
	4 кредити ECTS; години: 10 лекційних, 12 семінарських, 2 практичних та 96 самостійна робота

Анотація навчальної дисципліни

Назва навчальної дисципліни «Доктрина пенітенціарного права України» відповідає вимогам реформування Міністерством юстиції України пенітенціарної системи у сфері виконання і відбування кримінальних покарань.

Науковими і методичними основами курсу є системно-діяльнісний підхід, а також принципи цілісності і взаємодоповнення. Розробка доктринальних положень пенітенціарного права визначається тим, що в складних процесах перебудови основ життя українського суспільства вона допомагає керівникам усвідомлено займати тверду життєву і професійну позицію у вирішенні задач з питань виконання і відбування кримінальних покарань.

Важливість вивчення даної дисципліни для ад'юнктів (аспірантів) полягає в тому, що вона служить світоглядною і методологічною підставою вирішення проблемних питань виправлення та ресоціалізації засуджених, формування в них законослухняної поведінки. Навчальний матеріал з інших дисциплін дозволяє конкретизувати й уточнювати зміст положень щодо розробки доктринальних положень пенітенціарного права України.

Загальною методичною вимогою вивчення курсу є вироблення особистого відношення аспіранта до базових доктринальних положень пенітенціарного права України на основі осмислення навчальної і наукової літератури. Основною рекомендацією із самостійного одержання і поглиблення знань з дисципліни може служити опрацювання та критичне осмислення літератури, що рекомендується, підготовка практичних завдань і порівняльних таблиць.

Найбільш ефективними прийомами вивчення дисципліни є розгляд типових і нестандартних управлінських ситуацій та їх осмислення. При вивченні доктринальних положень пенітенціарного права України варто виробляти навички самостійного формулювання питань до прочитаного матеріалу і можливих опонентів, застосовувати модельні ситуації.

Контроль за засвоєнням знань здійснюється шляхом опитування і написання модульних контрольних робіт на семінарських заняттях, вирішення практичних завдань під час проведення практичних занять, проведення модульного контролю, складання заліку.

Навчально-методичним забезпеченням самостійної роботи ад'юнктів (аспірантів) служить перелік питань для самостійної підготовки, що передбачені планами семінарських занять, а також список літератури до теми.

Міждисциплінарні зв'язки: з кримінальним, кримінальним процесуальним та кримінально-виконавчим правом, конституційним правом, цивільним правом, трудовим правом, теорією держави та права, теорією управління, юридичною деонтологією, адміністративним процесом, державним будівництвом і самоврядуванням, психологією управління, філософією права, філософією.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Доктрина пенітенціарного права України» полягає в:

- оволодінні ад'юнктами (аспірантами) знаннями про доктринальні положення пенітенціарного права України;
- створенні умов для реалізації єдиної державної політики у сфері виконання кримінальних покарань;
- засвоєнні ад'юнктами (аспірантами) методичного змісту доктринальних положень пенітенціарного права України;
- формуванні культури управлінської діяльності, розвитку духовності, соціальної відповідальності майбутніх керівників, усвідомлення ними творчого та інноваційного характеру управлінської діяльності;
- вихованні у ад'юнктів (аспірантів) поважного ставлення до законів, нормативно-правових документів Міністерства юстиції України, високих етичних норм та етичної культури поведінки.

Завдання навчальної дисципліни:

- комплексне оволодіння ад'юнктами (аспірантами) теоретичними знаннями, вивчення та вільне орієнтування у нормативно-правовій базі, набуття відповідних навичок та вміння їх використання на практиці;
- виховання культури управлінської діяльності, творчої особистості майбутніх керівників;
- формування оптимального, творчого потенціалу, найвищої продуктивності праці, здатності працювати у складних і конкурентних умовах.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми ад'юнкти (аспіранти) повинні:

знати:

- доктринальні положення пенітенціарного права України, основні шляхи їх розв'язання;
- теоретико-правові основи пенітенціарного права у сфері виконання покарань;
- функції, принципи пенітенціарного права;
- порядок і умови застосування пенітенціарного законодавства в органах і установах виконання покарань;
- підходи до структури проєкту Пенітенціарного кодексу;
- нормативно-правове забезпечення впровадження пенітенціарного права в Україні;

уміти:

- використовувати отримані теоретичні та практичні знання на практиці,
- аналізувати та визначати проблемні питання пенітенціарного права в Україні;
- застосовувати нормативно-правову базу впровадження пенітенціарного права в Україні;

- аналізувати нормативно-правові акти, що регламентують управлінську діяльність Міністерства юстиції України;
- оцінювати потребу в розробленні доктринальних положень пенітенціарного права України;
- працювати у складних і конкурентних умовах;
- орієнтуватися в основних нормативно-правових актах у сфері діяльності Міністерства юстиції України;
- практично застосовувати етичні норми у відносинах в колективі та фаховій діяльності.

Організація навчання

Тематичний план

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		л	с	п	С. р.		о	л	с	п
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Філософсько-правова парадигма зародження пенітенціарного права										
1. Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права України від найдавніших часів і до початку ХХ ст.	20	2	4		14	20	2	2		16
2. Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права України після Жовтневої революції і до визнання Україною своєї незалежності	20	4	4		12	20	2	2		16
3. Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права після визнання Україною своєї незалежності	22	4	4	2	12	20	2	2		16
4. Генезис становлення та розвитку національного пенітенціарного права України у ХХІ ст.	20	2	4	2	12	20	2	2		16
Всього за розділ 1	82	12	16	4	50	80	8	8		64
Розділ 2. Пенітенціарні засади діяльності Міністерства юстиції України										
5. Міністерство юстиції як правонаступник Державної пенітенціарної служби України	20	4	4	2	10	22	2	2	2	16
6. Доктринальні положення проекту Пенітенціарного кодексу України	18		4	2	12	18		2		16

Разом за розділом 2	38	4	8	4	22	40	2	4	2	32
Залік										
Усього годин	120	16	24	8	72	120	10	12	2	96

Завдання до семінарів та практичних занять

Семінарські заняття

Готуючись до семінарського заняття, Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Тема 1. Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права України від найдавніших часів і до початку ХХ ст.

1. Становлення пенітенціарного законодавства в Київській Русі.
2. Основні засади трансформації каральної системи Російської імперії.

Теми рефератів:

1. Витоки становлення та розвитку пенітенціарного законодавства в Київській Русі.
2. Вплив результатів тюремних перетворень 60–80-х рр. ХІХ ст. на становлення пенітенціарного права.

Література: основна; допоміжна до теми 1.

Тема 2. Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права України після Жовтневої революції і до визнання Україною своєї незалежності.

1. Генезис зародження нової концепції покарання у виді позбавлення волі.
2. Нормативно-правове забезпечення виконання і відбування покарання у місцях позбавлення волі.
3. Роль першої та другої кодифікацій виправно-трудового законодавства УСРР (УРСР).

Теми рефератів:

1. Правове забезпечення виконання і відбування покарання у місцях позбавлення волі після Жовтневої революції.
2. Система виправно-трудових установ за Виправно-трудоим кодексом УСРР 1925 р.
3. Система виправно-трудових установ за Виправно-трудоим кодексом УРСР 1970 р.

Література: основна; допоміжна до теми 2.

Тема 3. Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права після визнання Україною своєї незалежності.

1. Зародження нової кримінально-виконавчої галузі законодавства України.
2. Основні новели Кримінально-виконавчого кодексу України.
3. Актуальні питання трансформації кримінального та кримінально-виконавчого законодавства України.

Теми рефератів:

1. Основні напрями Державної програми боротьби із злочинністю, затвердженої постановою Верховної Ради України від 25 червня 1993 р.
2. Порівняльна характеристика кримінально-виконавчого та виправно-трудоного законодавства України та основні новели Кримінально-виконавчого кодексу України 2003 р.
3. Пенітенціарні засади Кримінально-виконавчого кодексу України.

Література: основна; допоміжна до теми 3.

Тема 4. Генезис становлення та розвитку національного пенітенціарного права України у ХХІ ст.

1. Доктрина пенітенціарного права як сучасний правовий фундамент побудови нової філософської парадигми щодо роботи із засудженими.
2. Вимоги до пенітенціарної реформи як складової правової реформи держави.
3. Критерії оцінки необхідності розроблення доктрини пенітенціарного права України.

Теми рефератів:

1. Доктрина пенітенціарного права як результат напрацювань юридичної науки.
2. Пенітенціарне право як правонаступник кримінально-виконавчого права.

Література: основна; допоміжна до теми 4.

Тема 5. Міністерство юстиції як правонаступник Державної пенітенціарної служби України.

1. Сучасні підходи до визначення сфери діяльності Міністерства юстиції України.
2. Вплив доктрини пенітенціарного права на вироблення механізму оптимального виконання покарань в Україні.
3. Поняття, мета, функції і завдання пенітенціарного права України.
4. Методологія доктринальних положень пенітенціарного права.

Теми рефератів:

1. Вплив пенітенціарної політики на вироблення механізму оптимального виконання покарань в Україні.
2. Методологічні принципи порівняльного пенітенціарного права.
3. Зарубіжні моделі управління пенітенціарною системою.

Література: основна; допоміжна до теми 5.

Тема 6. Доктринальні положення проєкту Пенітенціарного кодексу України.

1. Мета трансформації Кримінально-виконавчого кодексу України у Пенітенціарний.
2. Поняття та зміст проєкту Пенітенціарного кодексу України.
3. Базові принципи проєкту Пенітенціарного кодексу України.
4. Структура проєкту Пенітенціарного кодексу України.

Теми рефератів:

1. Сучасна модель соціальної поведінки засудженого в місцях несвободи Міністерства юстиції України.
2. Завдання проєкту Пенітенціарного кодексу України.

Література: основна; допоміжна до теми 6.

Практичні заняття

Підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання матеріалів (текстів), необхідних для успішного виконання практичних завдань. Отже, ваші бали залежать від вашої попередньої підготовки.

Завдання до практичних занять

Тема 3. Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права після визнання Україною своєї незалежності.

Завдання 1. У період 1990–1993 років в Україні розробляється і формується нова стратегія вироблення і застосування пенітенціарної політики України у сфері виконання і відбування покарання.

Поясніть, в чому її сутність і надайте обґрунтовану відповідь цьому процесу.

Завдання 2. Із метою забезпечення нормального функціонування пенітенціарної системи в нових умовах з 1991 р. до ВТК України були внесені істотні зміни і доповнення, зокрема: виключені такі види покарань, як заслання і вислання; направлення у виправно-трудоий профілакторій,

призупинено умовне звільнення засуджених з місць позбавлення волі з обов'язковим залученням до праці.

Обґрунтуйте, наскільки такі рішення вплинули на гуманізацію каральної політики в Україні.

Завдання 3. Найбільш організаційним в плані реформування пенітенціарної системи і формування нового пенітенціарного законодавства в Україні вчені-пенітенціаристи вважають 1996–2000 роки.

Чи погоджуєтесь Ви з позицією вчених-пенітенціаристів? Надайте власне пояснення цьому процесу.

Завдання 4. Введення в Україні в 1998 р. мораторію на смертну кару та її подальше скасування цілком відповідає демократичним цінностям, проголошеним Конституцією України, та зобов'язанням, взятим Українською державою при вступі до Ради Європи, однак таке рішення викликало необхідність організації тримання нової, специфічної категорії засуджених до довічного позбавлення волі.

Із позиції сьогодення чи є виправданим скасування такого виду покарання як смертна кара? Обґрунтуйте свою точку зору.

Література: основна; допоміжна до теми 3.

Тема 4. Генезис становлення та розвитку національного пенітенціарного права України у ХХІ ст.

Завдання 1. Із позиції сьогодення чи є виправданим прийняття Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів» від 8 квітня 2014 року № 1186-VII?

Проаналізуйте положення цього Закону і надайте обґрунтовану відповідь.

Завдання 2. Із позиції сьогодення чи було виправданим прийняття Закону України «Про внесення зміни до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання» від 26 листопада 2015 року № 838-VIII (так званий «Закон Савченко»).

Проаналізуйте положення цього Закону і надайте обґрунтовану відповідь.

Література: основна; допоміжна до теми 4.

Тема 5. Міністерство юстиції як правонаступник Державної пенітенціарної служби України.

Завдання 1. Головною ідеєю, вектором діяльності усіх суб'єктів оптимізації процесу виконання покарань в Україні має стати пошук (або розроблення) і впровадження такого механізму виконання покарань, за якого б досягалися

мета покарання і кримінально-виконавчого законодавства – з одного боку, а з іншого – не порушувалися права і законні інтереси засуджених.

Проаналізуйте дане завдання і надайте обґрунтовану відповідь щодо його виконання.

Завдання 2. Міністерство юстиції України відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції» від 18.05.2016 р. № 343 наділено владними повноваженнями, за допомогою яких у країні забезпечується державна політика у сфері виконання покарань. Отже, Міністерство юстиції є правонаступником Державної пенітенціарної служби України.

Прокоментуйте постанову Кабінету Міністрів України від 18.05.2016 р. № 343.

Завдання 3. Західні правові моделі також не завжди досконалі, а тому потребують скрупульозного вивчення і глибокого аналізу. Порівнянню повинні підлягати не тільки закони, але й підзаконні акти, судова практика, колективні договори, звичаї, і що особливо важливо, практика застосування законодавства. Таким чином, порівняння законів на папері не менш важливо, ніж законів у дії, тобто «живого права».

Проаналізуйте дане завдання і надайте обґрунтовану відповідь.

Література: основна; допоміжна до теми 5.

Тема 6. Доктринальні положення проєкту Пенітенціарного кодексу України.

Завдання 1. При розробленні доктрини пенітенціарного права ми не можемо обійти такі її складові, як: генезис становлення та розвитку пенітенціарної системи; роль пенітенціарної політики як сучасної вітчизняної правової політики та змісту проведення реформ у пенітенціарній сфері.

Обґрунтуйте всі три складові доктрини пенітенціарного права.

Завдання 2. Кожна реформа – це прагнення змінити пенітенціарну систему, привести її стан, умови до європейських стандартів. Будь-яка реформа пенітенціарної системи завжди є особливим національним процесом і хоча вона розпочинається науковою елітою, рішення такого значення приймається внаслідок об'єктивних змін в суспільстві на рівні держави.

Знайдіть аргументи і висловіть своє бачення на проведення реформи пенітенціарної системи.

Завдання 3. Проведений аналіз реформ у пенітенціарній сфері показав як позитивні, так і негативні процеси таких реформ. Якщо узагальнити в цілому позитив проведених у пенітенціарній сфері реформ, то слід визнати їх

гуманістичні засади, а щодо негативних процесів цих реформ – вони добре починались і, на жаль, не доводились до кінця.

Наведіть аргументи, чому так відбувалося.

Література: основна; допоміжна до теми 6.

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

1. «Права, за якими судиться малоросійський народ» як джерело пенітенціарного права XVIII ст.
2. Литовські статuti як джерело пенітенціарного права XVI ст.
3. Історичний внесок в ідеологію створення пенітенціарного права проєкту Катерини II про устрій тюрем.
4. Пенітенціарні засади трактату І. Бентама «Паноптикон».
5. Основні здобутки пенітенціарної доктрини дореволюційного періоду.
6. Історичне значення проєкту Пенітенціарного кодексу УСРР 1924 р.
7. Основні принципи виправно-трудоного права, закріплені у Виправно-трудоному кодексі УСРР 1925 р.
8. Завдання Основ виправно-трудоного законодавства СРСР і союзних республік 1969 р.
9. Основні здобутки пенітенціарної доктрини радянського періоду.
10. Формування в доктрині та закріплення основних новел Кримінально-виконавчого кодексу України на законодавчому рівні у 2003 р.
11. Характеристика основних змін і доповнень до Виправно-трудоного кодексу України протягом 1990-х років.
12. Історичні передумови створення Державного департаменту України з питань виконання покарань.
13. Історичні та міжнародні передумови виведення Державного департаменту України з питань виконання покарань з підпорядкування Міністерству внутрішніх справ України.
14. Історичні та міжнародні передумови підпорядкування кримінально-виконавчої системи України Міністерству юстиції.
15. Міністерство юстиції України як суб'єкт формування та реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації.

16. Категорії персоналу пенітенціарної системи України.

17. Основні здобутки пенітенціарної доктрини сучасного періоду.

Література: основна; допоміжна до тем 1–6.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописного есе обсягом до 5 сторінок за темою яка обирається з нижченаведеного переліку або індивідуальною темою, погодженою з викладачем. При написанні есе доцільним буде скористатись порадами за посиланням: <https://zno.if.ua/?p=985>

Тематика есе:

1. Пенітенціарна доктрина періоду українського державотворення 1917–1921 рр.
2. Диференціація законодавства 1983–1984 рр. у сфері виконання кримінальних покарань на: виправно-трудове законодавство; законодавство про виконання покарань, не пов'язаних із заходами виправно-трудового впливу на засуджених.
3. Концепт пріоритету інтересів держави над інтересами особистості в радянській кримінальній політиці та політиці у сфері виконання кримінальних покарань.
4. Історичні передумови трансформації виправно-трудового законодавства України у кримінально-виконавче.
5. Загальнонаукові методи пенітенціарного права.
6. Спеціально-наукові методи пенітенціарного права.
7. Зміст абсолютних та відносних теорій мети покарання.
8. Перші спроби розробки теоретичних засад визначення мети і змісту поняття виправлення ув'язнених.
9. Виконання та відбування покарань у працях вітчизняних вчених.
10. Виконання та відбування покарань у працях зарубіжних вчених.
11. Наукові доробки Ш. Монтеск'є, Ч. Беккарія, І. Бенґама, Д. Говарда та їх роль у створенні загальної теорії виконання покарання у виді позбавлення волі.
12. Історичний розвиток покарань у зарубіжних країнах.
13. Кримінально-виконавчі засади одиночного тримання засуджених до позбавлення волі: генезис, сучасний стан та перспективи.
14. Універсальні (поліфункціональні) установи виконання покарань: зарубіжний досвід та національний підхід.
15. Приватні пенітенціарні установи: зарубіжний досвід та національний підхід.
16. Державно-приватне партнерство в пенітенціарній системі.
17. Практика Європейського суду з прав людини як джерело пенітенціарного права.

18. Практичні аспекти впровадження в Україні міжнародних стандартів виконання покарань, пов'язаних з позбавленням волі.
19. Проблемні питання реформування пенітенціарної системи України на основі зарубіжного досвіду.
20. Практичні аспекти впровадження в Україні міжнародних стандартів виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.
21. Європейський суд з прав людини та його роль у захисті прав засуджених та ув'язнених.
22. Міжнародні договори як джерела пенітенціарного права.
23. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод як джерело пенітенціарного права.
24. Суб'єкти захисту прав засуджених і ув'язнених в Україні та світі.
25. Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню як суб'єкт захисту прав засуджених і ув'язнених.
26. Модельний Кримінально-виконавчий кодекс для країн СНД 1996 р. (розробка, прийняття, основні положення).
27. Мінімальні стандартні правила ООН щодо поводження з ув'язненими (Правила Нельсона Манделі) та їх значення при формуванні та реалізації пенітенціарної політики України.
28. Європейські пенітенціарні правила та їх значення при формуванні та реалізації пенітенціарної політики України.
29. Зарубіжні моделі функціонування служби пробації.
30. Міжнародне співробітництво у пенітенціарній сфері.
31. Порядок і умови виконання та відбування покарання у виді довічного позбавлення волі у країнах Європи.
32. Проблемні питання виконання та відбування покарання у виді позбавлення волі на певний строк у країнах Європи.
33. Сучасні погляди вчених на покарання у виді довічного позбавлення волі.
34. Наукові школи пенітенціарного права України.
35. Доктринальні положення пенітенціарного права як регулятора суспільних відносин у сфері виконання і відбування покарань.
36. Сучасні потреби в розробленні пенітенціарної доктрини (проблеми урегулювання, недостатність чинних нормативних вимог, невикористання можливостей закону практикою тощо).
37. Можливості запровадження пенітенціарного права у різні історичні періоди розвитку країни: прийняті рішення та наслідки.
38. Головна мета розроблення механізму оптимального виконання покарань в Україні.
39. Головна мета й завдання інноваційного проекту «Доктринальна модель побудови пенітенціарної системи України нового типу».
40. Суть основних положень Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень за *денною формою* відбувається за системою, відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття та кількість балів		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні Заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)
Розділ 1. Філософсько-правова парадигма зародження пенітенціарного права					
1	Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права України від найдавніших часів і до початку ХХ ст.	5	1	4	
2	Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права України після Жовтневої революції і до визнання Україною своєї незалежності	5	1	4	
3	Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права після визнання Україною своєї незалежності	7	1	4	2
4	Генезис становлення та розвитку національного пенітенціарного права України у ХХІ ст.	7	1	4	2
Розділ 2. Пенітенціарні засади діяльності Міністерства юстиції України					
5	Міністерство юстиції як правонаступник Державної пенітенціарної служби України	7	1	4	2
6	Доктринальні положення проєкту Пенітенціарного кодексу України	7	1	4	2
Разом		38	6	24	8
Виконання завдань для самостійної роботи та написання есе		22			
Залік		40			
Всього		100 балів			

За ведення конспекту *лекцій* нараховується *1 бал* за кожен тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до **6 балів**. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять неприпустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь-який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само неприпустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття ад'юнкта (аспіранта), що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати, переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на *семінарах* оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам *0,5 бали*;

- для того аби отримати ще *0,5 бали*, слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);

- виступ із доповіддю (рефератом) на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще *0,5 бали* за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;

- якщо при виступі ви проявите ґрунтовну підготовку, висловите власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача, то можете отримати ще *0,5 бали*.

Таким чином, ваша участь в роботі семінару може принести вам до **2 балів** за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Практичні заняття можуть принести вам по **2 бали** за одне заняття за умови попереднього опрацювання матеріалів для підготовки до заняття й успішного виконання всіх завдань безпосередньо на самому занятті. Невиконання завдань знижує ваш бал пропорційно відсотку й рівнів складності завдань, з якими ви не впорались. Ваша присутність без

підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється 0 балів. Відпрацювання пропущених чи оцінених у 0 балів занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами для підготовки до практичного заняття та виконання завдань, запропонованих викладачем (увага – завдання можуть відрізнитись від тих, що вирішували ваші одногрупники).

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку *1 бал* за повністю висвітлене в конспекті питання з вищенаведеного списку. За виконання завдань для самостійної роботи ви можете отримати до **17 балів**.

Кожен ад'юнкт (аспірант) має написати та надати викладачу *есе* на тематику із запропонованого переліку або за власною темою, узгодженою з викладачем. Успішне виконання цього завдання оцінюється в **5 балів**. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 1 бал; 2) відповідність змісту темі – 1 бал; 3) структурна логічність – 1 бал; 4) аргументованість висновків – 1 бал; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела – 1 бал.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного **заліку**, на якому ви можете отримати до **40 балів** залежно від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На заліку викладач задає вам 3 питання з переліку, наведеного нижче, кожна відповідь дає вам до 13 балів. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів, то маєте право не здавати залік, вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 3.

Оцінювання ваших досягнень **за заочною формою** відбувається за системою, відображеною в Таблиці 2

Таблиця 2

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття та кількість балів		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні Заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)
Розділ 1. Філософсько-правова парадигма зародження пенітенціарного права					
1	Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права України від найдавніших часів і до початку ХХ ст.	6	2	4	

2	Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права України після Жовтневої революції і до визнання Україною своєї незалежності	6	2	4	
3	Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права після визнання Україною своєї незалежності	6	2	4	
4	Генезис становлення та розвитку національного пенітенціарного права України у XXI ст.	6	2	4	
Розділ 2. Пенітенціарні засади діяльності Міністерства юстиції України					
5	Міністерство юстиції як правонаступник Державної пенітенціарної служби України	10	2	4	4
6	Доктринальні положення проекту Пенітенціарного кодексу України	4		4	
Разом		38	10	24	4
Виконання завдань для самостійної роботи та написання есе		22			
Залік		40			
Всього		100 балів			

За ведення конспекту *лекцій* нараховується *2 бали* за кожну тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до **10 балів**. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять неприпустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь-який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само неприпустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття ад'юнкта (аспіранта), що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати, переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на *семінарах* оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам *1 бал*;

- для того аби отримати ще *1 бал*, слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);

- виступ із доповіддю (рефератом) на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще *1 бал* за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;

- якщо при виступі ви проявите ґрунтовну підготовку, висловите власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача, то можете отримати ще *1 бал*.

Таким чином, ваша участь в роботі семінару може принести вам до **4 балів** за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Практичні заняття можуть принести вам по **4 бали** за одне заняття за умови попереднього опрацювання матеріалів для підготовки до заняття й успішного виконання всіх завдань безпосередньо на самому занятті. Невиконання завдань знижує ваш бал пропорційно відсотку й рівнів складності завдань, з якими ви не впорались. Ваша присутність без підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється 0 балів. Відпрацювання пропущених чи оцінених у 0 балів занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами для підготовки до практичного заняття та виконання завдань, запропонованих викладачем (увага – завдання можуть відрізнитись від тих, що вирішували ваші одногрупники).

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку *1 бал* за повністю висвітлене в конспекті питання з вищенаведеного списку. За виконання завдань для самостійної роботи ви можете отримати до **17 балів**.

Кожен ад'юнкт (аспірант) має написати та надати викладачу *есе* на тематику із запропонованого переліку або за власною темою, узгодженою з викладачем. Успішне виконання цього завдання оцінюється в **5 балів**. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 1 бал; 2) відповідність змісту темі – 1 бал; 3) структурна логічність – 1 бал; 4) аргументованість висновків – 1 бал; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела – 1 бал.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного **заліку**, на якому ви можете отримати до **40 балів** залежно від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На заліку викладач задає вам 3 питання з переліку, наведеного нижче, кожна відповідь дає вам до 13 балів. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів, то маєте право не здавати залік, вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 3.

Таблиця 3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
64–74	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Становлення пенітенціарного законодавства в Київській Русі.
2. Основні засади трансформації каральної системи Російської імперії.
3. Вплив результатів тюремних перетворень 60–80-х рр. XIX ст. на становлення пенітенціарного права.
4. Генезис зародження нової концепції покарання у виді позбавлення волі після Жовтневої революції.
5. Нормативно-правове забезпечення виконання і відбування покарання у місцях позбавлення волі за радянських часів.
6. Роль першої кодифікацій виправно-трудового законодавства УСРР.
7. Роль другої кодифікацій виправно-трудового законодавства УРСР.
8. Система виправно-трудових установ за Виправно-трудоим кодексом УСРР 1925 р.
9. Система виправно-трудових установ за Виправно-трудоим кодексом УРСР 1970 р.
10. Зародження нової кримінально-виконавчої галузі законодавства України.
11. Основні новели Кримінально-виконавчого кодексу України.

12. Актуальні питання трансформації кримінального та кримінально-виконавчого законодавства України.
13. Основні напрями Державної програми боротьби із злочинністю, затвердженої постановою Верховної Ради України від 25 червня 1993 р.
14. Порівняльна характеристика кримінально-виконавчого та виправно-трудоного законодавства України.
15. Пенітенціарні засади Кримінально-виконавчого кодексу України.
16. Доктрина пенітенціарного права як сучасний правовий фундамент побудови нової філософської парадигми щодо роботи із засудженими.
17. Вимоги до пенітенціарної реформи як складової правової реформи держави.
18. Критерії оцінки необхідності розроблення доктрини пенітенціарного права України.
19. Доктрина пенітенціарного права як результат напрацювань юридичної науки.
20. Пенітенціарне право як правонаступник кримінально-виконавчого права.
21. Сучасні підходи до визначення сфери діяльності Міністерства юстиції України.
22. Вплив доктрини пенітенціарного права на вироблення механізму оптимального виконання покарань в Україні.
23. Поняття, мета, функції і завдання пенітенціарного права України.
24. Методологія доктринальних положень пенітенціарного права.
25. Вплив пенітенціарної політики на вироблення механізму оптимального виконання покарань в Україні.
26. Методологічні принципи порівняльного пенітенціарного права.
27. Зарубіжні моделі управління пенітенціарною системою.
28. Мета трансформації Кримінально-виконавчого кодексу України у Пенітенціарний.
29. Поняття та зміст проєкту Пенітенціарного кодексу України.
30. Базові принципи проєкту Пенітенціарного кодексу України.
31. Структура проєкту Пенітенціарного кодексу України.
32. Сучасна модель соціальної поведінки засудженого в місцях несвободи Міністерства юстиції України.
33. Завдання проєкту Пенітенціарного кодексу України.
34. «Права, за якими судиться малоросійський народ» як джерело пенітенціарного права XVIII ст.
35. Литовські статuti як джерело пенітенціарного права XVI ст.
36. Історичний внесок в ідеологію створення пенітенціарного права проєкту Катерини II про устрій тюрем.
37. Пенітенціарні засади трактату І. Бенґама «Паноптикон».
38. Основні здобутки пенітенціарної доктрини дореволюційного періоду.
39. Історичне значення проєкту Пенітенціарного кодексу УСРР 1924 р.
40. Основні принципи виправно-трудоного права, закріплені у Виправно-трудоному кодексі УСРР 1925 р.

41. Завдання Основ виправно-трудового законодавства СРСР і союзних республік 1969 р.
42. Основні здобутки пенітенціарної доктрини радянського періоду.
43. Формування в доктрині та закріплення основних новел Кримінально-виконавчого кодексу України на законодавчому рівні у 2003 р.
44. Характеристика основних змін і доповнень до Виправно-трудового кодексу України протягом 1990-х років.
45. Історичні передумови створення Державного департаменту України з питань виконання покарань.
46. Історичні та міжнародні передумови виведення Державного департаменту України з питань виконання покарань з підпорядкування Міністерству внутрішніх справ України.
47. Історичні та міжнародні передумови підпорядкування кримінально-виконавчої системи України Міністерству юстиції.
48. Міністерство юстиції України як суб'єкт формування та реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації.
49. Категорії персоналу пенітенціарної системи України.
50. Основні здобутки пенітенціарної доктрини сучасного періоду.
51. Пенітенціарна доктрина періоду українського державотворення 1917–1921 рр.
52. Диференціація законодавства 1983–1984 рр. у сфері виконання кримінальних покарань на: виправно-трудове законодавство; законодавство про виконання покарань, не пов'язаних із заходами виправно-трудового впливу на засуджених.
53. Концепт пріоритету інтересів держави над інтересами особистості в радянській кримінальній політиці та політиці у сфері виконання кримінальних покарань.
54. Історичні передумови трансформації виправно-трудового законодавства України у кримінально-виконавче.
55. Загальнонаукові методи пенітенціарного права.
56. Спеціально-наукові методи пенітенціарного права.
57. Зміст абсолютних та відносних теорій мети покарання.
58. Перші спроби розробки теоретичних засад визначення мети і змісту поняття виправлення ув'язнених.
59. Виконання та відбування покарань у працях вітчизняних вчених.
60. Виконання та відбування покарань у працях зарубіжних вчених.
61. Наукові доробки Ш. Монтеск'є, Ч. Беккарія, І. Бенґама, Д. Говарда та їх роль у створенні загальної теорії виконання покарання у виді позбавлення волі.
62. Історичний розвиток покарань у зарубіжних країнах.
63. Кримінально-виконавчі засади одиночного тримання засуджених до позбавлення волі: генезис, сучасний стан та перспективи.

64. Універсальні (поліфункціональні) установи виконання покарань: зарубіжний досвід та національний підхід.
65. Приватні пенітенціарні установи: зарубіжний досвід та національний підхід.
66. Державно-приватне партнерство в пенітенціарній системі.
67. Практика Європейського суду з прав людини як джерело пенітенціарного права.
68. Практичні аспекти впровадження в Україні міжнародних стандартів виконання покарань, пов'язаних з позбавленням волі.
69. Проблемні питання реформування пенітенціарної системи України на основі зарубіжного досвіду.
70. Практичні аспекти впровадження в Україні міжнародних стандартів виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.
71. Європейський суд з прав людини та його роль у захисті прав засуджених та ув'язнених.
72. Міжнародні договори як джерела пенітенціарного права.
73. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод як джерело пенітенціарного права.
74. Суб'єкти захисту прав засуджених і ув'язнених в Україні та світі.
75. Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню як суб'єкт захисту прав засуджених і ув'язнених.
76. Модельний Кримінально-виконавчий кодекс для країн СНД 1996 р. (розробка, прийняття, основні положення).
77. Мінімальні стандартні правила ООН щодо поводження з ув'язненими (Правила Нельсона Мандели) та їх значення при формуванні та реалізації пенітенціарної політики України.
78. Європейські пенітенціарні правила та їх значення при формуванні та реалізації пенітенціарної політики України.
79. Зарубіжні моделі функціонування служби пробації.
80. Міжнародне співробітництво у пенітенціарній сфері.
81. Порядок і умови виконання та відбування покарання у виді довічного позбавлення волі у країнах Європи.
82. Проблемні питання виконання та відбування покарання у виді позбавлення волі на певний строк у країнах Європи.
83. Сучасні погляди вчених на покарання у виді довічного позбавлення волі.
84. Наукові школи пенітенціарного права України.
85. Доктринальні положення пенітенціарного права як регулятора суспільних відносин у сфері виконання і відбування покарань.
86. Сучасні потреби в розробленні пенітенціарної доктрини (проблеми урегулювання, недостатність чинних нормативних вимог, невикористання можливостей закону практикою тощо).
87. Можливості запровадження пенітенціарного права у різні історичні періоди розвитку країни: прийняті рішення та наслідки.

88. Головна мета розроблення механізму оптимального виконання покарань в Україні.
89. Головна мета й завдання інноваційного проекту «Доктринальна модель побудови пенітенціарної системи України нового типу».
90. Суть основних положень Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших ад'юнктів (аспірантів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань ад'юнктів (аспірантів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Автухов К. А., Гель А. П., Колб О. Г. Права і законні інтереси засуджених до позбавлення волі в умовах реформування Державної кримінально-виконавчої служби України: монографія / за заг. ред. А. Х. Степанюка. Харків: Право, 2015. 246 с.
2. Богатирьов І. Г. Кримінально-виконавче право України: підручник. Київ: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 352 с.
3. Богатирьов І. Г. Українська пенітенціарна наука: монографія. Дніпропетровськ: ДДУВС, 2008. 318 с.
4. Богатирьов І. Г. Українська пенітенціарна наука. Наукові здобутки школи «Інтелект». 2-ге вид. Київ: ПП «Заграй», 2013. 352 с.
5. Богатирьов І. Г., Лісіцков О. В. Кримінально-виконавче право України: підручник. Київ: ВД «Дакор», 2014. 376 с.
6. Богатирьов І. Г., Пузирьов М. С., Шкута О. О. Доктрина пенітенціарного права України: монографія. Київ: ВД «Дакор», 2017. 236 с.
7. Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / за ред. проф. А. Х. Степанюка. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 624 с.

8. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
9. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.
11. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3–4. Ст. 21.
12. Кримінально-виконавче право: навч. посіб. / В. А. Бадира та ін.; за ред. Т. А. Денисової. вид. 2-ге, зм. і доп. Київ: Істина, 2010. 480 с.
13. Кримінально-виконавче право: підручник / В. В. Голіна та ін.; за ред. В. В. Голіни і А. Х. Степанюка. Харків: Право, 2015. 392 с.
14. Кримінально-виконавче право України: Загальна та Особлива частини: навч. посіб. / О. М. Джужа та ін.; за заг. ред. О. М. Джужі. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 448 с.
15. Кримінально-виконавче право України: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів / А. Х. Степанюк та ін.; за ред. проф. А. Х. Степанюка. Харків: Право, 2005. 256 с.
16. Кримінально-виконавче право: підручник / Б. М. Головкін, А. Х. Степанюк, О. В. Лисодед та ін.; за заг. ред. Б. М. Головкіна, А. Х. Степанюка. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2019. 288 с.
17. Кримінально-виконавче право України: підручник / О. М. Джужа та ін.; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О. М. Джужі. Київ: Атіка, 2010. 752 с.
18. Кримінально-виконавче право України. Загальна та Особлива частини: підручник / О. М. Литвинов та ін.; за заг. ред. д.ю.н., проф. О. М. Литвинова та д.ю.н., проф. А. Х. Степанюка. Київ: ВД «Дакор», 2015. 632 с.
19. Науково-практичний коментар до Кримінально-виконавчого кодексу України / Богатирьов І. Г., Джужа О. М., Богатирьова О. І. та ін.; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. І. Г. Богатирьова. Київ: Атіка, 2010. 344 с.
20. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23.06.2005 р. № 2713-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 30. Ст. 409.
21. Проблеми кримінально-виконавчого права: навч. посіб. О. Г. Кальман та ін.; за заг. ред. проф. О. Г. Кальмана. Київ: Нац. акад. прокуратури України, 2011; Чернігів: ПАТ «ПВК «Десна», 2012. 336 с.
22. Пузирьов М. С. Порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк в Україні та зарубіжних країнах: монографія. Київ: ВД «Дакор», 2018. 514 с.
23. Степанюк А. Х. Вибрані праці / укладач: К. А. Автухов. Харків: Право, 2017. 608 с.

24. Степанюк А. Х., Яковець І. С. Кримінально-виконавчий кодекс України: науково-практичний коментар / за заг. ред. А. Х. Степанюка. Вид. друге, доп. і перероб. Харків: ТОВ «Одіссей», 2008. 560 с.

25. Човган В. О. Обмеження прав в'язнів: правова природа та обґрунтування: монографія. Харків: Права людини, 2017. 608 с.

26. Шкута О. О. Пенітенціарна система України: теоретико-прикладна модель: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 366 с.

27. Ягунов Д. В. Пенітенціарна система України: історичний розвиток, сучасні проблеми та перспективи реформування: монографія. 4-те вид., перероб. та доп. Одеса: Фенікс, 2011. 446 с.

28. Яковець І. С. Теоретичні та прикладні засади оптимізації процесу виконання кримінальних покарань: монографія. Харків: Право, 2013. 392 с.

Допоміжна

Література до теми I «Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права України від найдавніших часів і до початку ХХ ст.»:

1. Богатирьов І. Г., Богатирьова О. І. Державна кримінально-виконавча служба України (історія та сучасність). Дніпропетровськ: ПП «Ліра ЛТД», 2007. 352 с.

2. Григор'єв О. М. Пенітенціарна теорія та практика в Російській імперії в кінці ХVІІІ – на початку ХХ століття: історико-правове дослідження (на прикладі українських губерній): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків, 2007. 207 с.

3. Іваньков І. В. Тюремні установи України в системі карально-охоронного механізму держави (кінець ХІХ – середина ХХ ст.): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2005. 212 с.

4. Іваньков І. В., Іваньков О. І., Олійник О. І. Теорія пенітенціарії: історико-правове узагальнення. Чернігів: Чернігів. юрид. коледж ДПтС України, 2013. 184 с.

5. Нсалов О. П. Організаційно-правове забезпечення реалізації тюремної реформи в Російській імперії в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. (на матеріалах українських губерній): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків, 2003. 197 с.

6. Пузырьов М. С. Порівняльно-правові (компаративні) аспекти формування пенітенціарної політики на теренах українських земель у ХVІІІ–ХІХ ст. *Модернізація системи вищої освіти в контексті Закону України «Про вищу освіту»*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Чернігів, 5 черв. 2015 р.) / Чернігів. юрид. коледж ДПтС України. Чернігів: Десна Поліграф, 2015. С. 241–243.

7. Пузырьов М. С. Становление и развитие исполнения наказания в виде лишения свободы на определенный срок в Украине и зарубежных странах (ХІ – вторая половина ХVІІІ века). *Феміда*. 2017. № 6. С. 23–27.

8. Радов Г. Пенітенціарна ідея: думки на тему. Київ: МП «Леся», 1997. 288 с.

9. Россіхін В. В. Пенітенціарна система Російської імперії в ХІХ – на початку ХХ ст. (на матеріалах українських губерній): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків, 2005. 219 с.
10. Хрестоматія з історії пенітенціарної системи України / упоряд. Г. О. Радов, І. І. Резник. Київ: РВВ КІВС, 1998. Т. 1. Ч. 1. 414 с.
11. Хрестоматія з історії пенітенціарної системи України / упоряд. Г. О. Радов, І. І. Резник. Київ: ВД «Говард пресс», 1999. Т. 2. Ч. 1. 456 с.
12. Ярмиш О. Н. Каральний апарат самодержавства в Україні в кінці ХІХ – на початку ХХ ст.: монографія. Харків: Консум, 2001. 288 с.
13. Ярмыш А. Н. Карательный аппарат самодержавия на Украине: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01. Харьков, 1991. 667 с.
14. Яцишин М. М. Історико-правові засади кримінально-виконавчої політики України: монографія. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 440 с.

Література до теми 2 «Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права України після Жовтневої революції і до визнання Україною своєї незалежності»:

1. Андрущак О. М. Становлення та розвиток виправно-трудоного права та законодавства України у другій половині ХХ століття: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2012. 20 с.
2. Богатирьов І. Г., Богатирьова О. І. Державна кримінально-виконавча служба України (історія та сучасність). Дніпропетровськ: ПП «Ліра ЛТД», 2007. 352 с.
3. Іваньков І. В. Тюремні установи України в системі карально-охоронного механізму держави (кінець ХІХ – середина ХХ ст.): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2005. 212 с.
4. Іваньков І. В., Іваньков О. І., Олійник О. І. Теорія пенітенціарії: історико-правове узагальнення. Чернігів: Чернігів. юрид. коледж ДПтС України, 2013. 184 с.
5. Малиновський О. О. Радянські поправчо-трудові установи порівнюючи з буржуазними тюрмами. Київ: Друкарня Всеукр. Акад. Наук, 1928. 229 с.
6. Олійник О. І. Народний комісаріат внутрішніх справ України (1917–1941 рр.): структура, функції, діяльність: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків, 2000. 205 с.
7. Про Основні напрями реформи кримінально-виконавчої системи в Українській РСР: постанова Кабінету Міністрів Української РСР від 11.07.1991 р. № 88. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88a-91-п> (дата звернення: 25.08.2020).
8. Пузирьов М. С. Стан дослідження в науці радянського виправно-трудоного права проблем виконання та відбування покарань у зарубіжних країнах. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. 2017. № 4. С. 136–141.

9. Яцишин М. М. Історико-правові засади кримінально-виконавчої політики України: монографія. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 440 с.

Література до теми 3 «Генезис становлення та розвитку пенітенціарного права після визнання Україною своєї незалежності»:

1. Богатирьов І. Г., Богатирьова О. І. Державна кримінально-виконавча служба України (історія та сучасність). Дніпропетровськ: ПП «Ліра ЛТД», 2007. 352 с.

2. Осауленко А. О. Законодавчі основи становлення та розвитку кримінально-виконавчої системи України (1990–2005 рр.): монографія. Київ: Вадекс, 2019. 450 с.

3. Про виведення Державного департаменту України з питань виконання покарань з підпорядкування Міністерству внутрішніх справ України: Указ Президента України від 12.03.1999 р. № 248/99. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/248/99> (дата звернення: 25.08.2020).

4. Про Державну програму боротьби із злочинністю: постанова Верховної Ради України від 25.06.1993 р. № 3325-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3325-12> (дата звернення: 25.08.2020).

5. Про Положення про Державний департамент України з питань виконання покарань: Указ Президента України від 31.07.1998 р. № 827/98. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/827/98> (дата звернення: 25.08.2020).

6. Про утворення Державного департаменту України з питань виконання покарань: Указ Президента України від 22.04.1998 р. № 344/98. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/98> (дата звернення: 25.08.2020).

7. Пташинський О. Б. Правові проблеми реформування пенітенціарної системи в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2001. 185 с.

8. Радов Г. О. Доктринальна модель Закону «Про пенітенціарну систему України». *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 1997. № 2. С. 11–52.

9. Радов Г. О. Першочергові проблеми пенітенціарної політики України на сучасному етапі. *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 1996. № 1. С. 12–16.

10. Радов Г. О. Роль та місце пенітенціарної системи в структурі державного управління України. *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 1997. № 2. С. 5–10.

11. Яцишин М. М. Історико-правові засади кримінально-виконавчої політики України: монографія. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 440 с.

Література до теми 4 «Генезис становлення та розвитку національного пенітенціарного права України у XXI ст.»:

1. Ащенко О. М., Човган В. О. Українське пенітенціарне законодавство у світлі стандартів Комітетів проти катувань ООН та Ради Європи / за заг. ред. Є. Ю. Захарова. Харків: Права людини, 2014. 332 с.
2. Богатирьов І. Г. Криза пенітенціарної реформи в Україні: причини та шляхи їх вирішення. *Право і суспільство*. 2016. № 4. С. 161–166.
3. Богатирьов І. Г. Розроблення нової моделі пенітенціарної системи України: вимоги сьогодення. *Кримінально-виконавча політика України та Європейського Союзу: розвиток та інтеграція*: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 27 листоп. 2015 р.). Київ: Ін-т крим.-викон. служби, 2015. С. 38–41.
4. Богатирьов І. Г., Богатирьова О. І. Державна кримінально-виконавча служба України (історія та сучасність). Дніпропетровськ: ПП «Ліра ЛТД», 2007. 352 с.
5. Осауленко А. О. Законодавчі основи становлення та розвитку кримінально-виконавчої системи України (1990–2005 рр.): монографія. Київ: Вадекс, 2019. 450 с.
6. Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України: Указ Президента України від 08.11.2012 р. № 631/2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/631/2012> (дата звернення: 25.08.2020).
7. Про Концепцію реформування Державної кримінально-виконавчої служби України: Указ Президента України від 25.04.2008 р. № 401/2008. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401/2008> (дата звернення: 25.08.2020).
8. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 09.12.2010 р. № 1085/2010. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010/ed20101209> (дата звернення: 25.08.2020).
9. Пузирьов М. С. Пенітенціарний вектор розвитку державної політики у сфері виконання кримінальних покарань. *Ступенева професійна освіта у вітчизняному та європейському освітньому просторі*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Чернігів, 7 черв. 2012 р.) / Чернігівський юридичний коледж Державної пенітенціарної служби України. Чернігів: Видавець Лозовий В. М., 2012. С. 256–260.
10. Яцишин М. М. Історико-правові засади кримінально-виконавчої політики України: монографія. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 440 с.

Література до теми 5 «Міністерство юстиції як правонаступник Державної пенітенціарної служби України»:

1. Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції: постанова Кабінету Міністрів України від

18.05.2016 р. № 343. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/343-2016-п> (дата звернення: 25.08.2020).

2. Деякі питання територіальних органів Міністерства юстиції: постанова Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.08.2020).

3. Питання Міністерства юстиції: розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.09.2016 р. № 697-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/697-2016-%D1%80> (дата звернення: 25.08.2020).

4. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-п> (дата звернення: 25.08.2020).

5. Про затвердження Порядку проведення експериментального проєкту щодо платної послуги з надання поліпшених побутових умов та харчування особам, узятим під варту, в слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби України: наказ Міністерства юстиції України від 06.05.2020 р. № 1587/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0405-20#Text> (дата звернення: 25.08.2020).

6. Про ліквідацію територіальних органів управління Державної пенітенціарної служби та утворення територіальних органів Міністерства юстиції: постанова Кабінету Міністрів України від 18.05.2016 р. № 348. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/348-2016-%D0%BF> (дата звернення: 25.08.2020).

7. Про схвалення Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 654-р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/654-2017-п> (дата звернення: 25.08.2020).

8. Про утворення державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 684-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2017-п> (дата звернення: 25.08.2020).

9. Про утворення державної установи «Центр пробації»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 655-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/655-2017-%D1%80> (дата звернення: 25.08.2020).

10. Про утворення міжрегіонального територіального органу Міністерства юстиції з питань виконання кримінальних покарань: постанова Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 709. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/709-2017-%D0%BF> (дата звернення: 25.08.2020).

Література до теми 6 «Доктринальні положення проєкту Пенітенціарного кодексу України»:

1. Богатирьов І. Г. Доктринальна модель побудови пенітенціарної системи України нового типу: інноваційний проєкт. Київ: [б. в.], 2014. 56 с.
2. Богатирьов І. Г. Пенітенціарні установи України (теоретико-правове дослідження): наукове видання (трьома мовами). Київ: [б. в.], 2013. 444 с.
3. Богатирьов І. Г. Розробка та прийняття Пенітенціарного кодексу України в контексті реформування пенітенціарної системи: міф чи реальність. *Публічне право*. 2016. № 4. С. 157–164.
4. Пузирьов М. С. Деякі питання доктрини пенітенціарного права України в умовах трансформації кримінально-виконавчого законодавства в пенітенціарне. *Протидія злочинності: теорія та практика*: матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 19 жовт. 2016 р.). Київ: Національна академія прокуратури України, 2016. С. 476–478.
5. Пузирьов М. С. Доктринальна модель побудови пенітенціарної системи України нового типу (інноваційний проєкт): 5 років потому. *Перші наукові читання керівника наукової школи «Інтелект» доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України Богатирьова Івана Григоровича*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Ірпінь, 17 травня 2019 р.) / за заг. ред. професора В. В. Топчія; Національний університет державної фіскальної служби України. Київ: ВД «Дакор», 2019. С. 34–36.
6. Пузирьов М. С., Царюк С. В. Сучасна модель трансформації кримінально-виконавчої системи в пенітенціарну систему України. *Щорічні читання наукової школи «Інтелект»*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Чернігів, 25 травня 2020 р.) / за заг. ред. І. Г. Богатирьова; Університет державної фіскальної служби України, 2020. С. 80–84.
7. Трансформація кримінально-виконавчого законодавства України (пенітенціарна доктрина) / І. Г. Богатирьов та ін. Київ: ВД «Дакор», 2014. 156 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України: офіційний веб-портал. URL: <https://rada.gov.ua/> (дата звернення: 25.08.2020).
2. Державна кримінально-виконавча служба України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/index> (дата звернення: 25.08.2020).
3. Міністерство юстиції. URL: <https://minjust.gov.ua/> (дата звернення: 25.08.2020).
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 25.08.2020).
5. Пенітенціарна асоціація України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.penalassociationukr.com/> (дата звернення: 25.08.2020).

6. Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/uryad-ukrayini> (дата звернення: 25.08.2020).

7. Amnesty International. URL: <https://www.amnesty.org.ua/> (дата звернення: 25.08.2020).

8. Council of Europe. URL: <https://www.coe.int/en/web/portal> (дата звернення: 25.08.2020).

9. eLIBRARY.ru – научная электронная библиотека. URL: <https://elibrary.ru/defaultx.asp> (дата звернення: 25.08.2020).

10. United Nations. URL: <https://www.un.org/en/> (дата звернення: 25.08.2020).

11. World Prison Brief. URL: <https://www.prisonstudies.org/> (дата звернення: 25.08.2020).

Професор кафедри кримінального,
кримінально-виконавчого права та
кримінології, доктор юридичних наук,
підполковник внутрішньої служби

Михайло ПУЗИРЬОВ

Старший викладач кафедри кримінального,
кримінально-виконавчого права та
кримінології, кандидат юридичних наук,
майор внутрішньої служби

Людмила ОЛЕФІР